

Ebeveynlerin Cinsel İstismardan Korunma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Investigation of Parents' Attitudes Towards Child Sexual Abuse Prevention Education

Alev ÜSTÜNDAĞ

Sağlık Bilimleri Üniversitesi,
Gülhane Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Çocuk Gelişimi Bölümü, Ankara,
Türkiye

öz

Bu çalışmanın temel amacı ebeveynlerin cinsel istismarı önleme eğitimleriyle ilgili düşünceleri hakkında daha fazla bilgi edinebilmektir. Araştırmanın çalışma grubuna çocuklarının yaşı 3 ile 6 arasında değişmekte olan 180 ebeveyn katılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan anket formu ile toplanmıştır. Ebeveynlerin çoğunun (%70) çocuklarına cinsel istismardan korunma eğitimi vermesine rağmen yine de güvenilir uzmanlar tarafından daha fazla bilgilendirilmeye ve yönlendirilmeye gereksinim duydukları belirlenmiştir. Ayrıca ebeveynler gelişimsel olarak uygun eğitimsel materyallere ihtiyaç duymaktadır. Ebeveynlerin bazı kaygı ve korkular nedeniyle çocuklarıyla bu konu hakkında konuşmaktan uzak durdukları belirlenmiştir. Ebeveynlerin uzman desteğine, uygun materyale, bu konuda kendilerini yeterli hissetmeye ve güvenmeye ihtiyaçları bulunmaktadır. Ayrıca ileride daha fazla bilgi ve destekle çocuklarına cinsel istismardan korunmayı öğretebileceklerini düşündükleri de belirlenmiştir. Hiç eğitim vermediğini ifade eden ebeveynlerin tüm çocukların cinsel istismar konusunda potansiyel risk altında olduğunu ve mağduriyetin herhangi bir yaşta gerçekleşebileceğini anlamalarına yardımcı olmak için daha fazla bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarının yapılması gerektiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel istismar, ebeveyn, farkındalık, eğitim, ebeveyn tutumu

ABSTRACT

The main purpose of this study is to obtain more information about parents' thoughts on sexual abuse prevention education. One hundred and eighty parents whose children were between 3 and 6 years old participated in the study group of the research. Research data were collected with a questionnaire prepared by the researcher. It was determined that although most of the parents (70%) gave their children sexual abuse prevention education, they still needed more information and guidance by reliable specialists. In addition, parents need developmentally appropriate educational materials. It has been determined that parents stay away from talking about this issue with their children due to some anxiety and fears. Parents need expert support, appropriate material, and to feel competent and trustworthy in this regard. It was also determined that they thought that they could teach their children to protect themselves from sexual abuse with more information and support in the future. It is thought that more information and awareness studies should be carried out to help parents who state that they do not provide any education to understand that all children are at potential risk of sexual abuse and that victimization can occur at any age.

Keywords: Sexual abuse, parent, awareness, education, parental attitude

Giriş

Cinsel istismar hem çocuklarda hem de ebeveynlerinde ciddi örselenmeye, zihinsel sağlık sorunlarına ve mağdurlar üzerinde olumsuz davranışsal sonuçlara neden olabilen dünya çapında bir halk sağlığı sorunudur (McCarthy-Jones, 2017). Araştırmalar (Cicchetti & Toth 1995; Trickett, 2006) cinsel istismarın çocuk üzerindeki etkilerinin istismarın çeşitli özelliklerine bağlı olduğunu göstermiştir: istismarın türü, derecesi ve süresi; çocuğun yaşı; çocuğun aile ilişkisi; uygulanan şiddet ve tehdidin derecesi; ifşaya ailenin tepkileri; sağlanan yardımın kalitesi ve çocuğun mağduriyetine yüklenen anlam gibi.

Çocuk cinsel istismarı hakkında yapılan meta-analiz çalışmaları, dünya çapında prevalansı erkekler arasında yaklaşık %8 ve kızlar arasında yaklaşık %20 olarak belirlemiştir (Stoltenborgh ve ark., 2011). Ülkemizde de çocuk cinsel istismarı dikkate değer bir sorundur. Sağlık Bakanlığı'nın cinsel istismar mağduru çocukların ikincil örselenmesini engelleyebilmek amacıyla kurdukları Çocuk İzlem Merkezlerinin 2019 yılı vaka sayısı 14.737 kız ve 3225 erkek olmak üzere toplam 17.957 çocuktur. 2020 yılı ilk 9 ayda vaka sayısı 7396 kız ve 1510 erkek olmak üzere toplam 8906 çocuktur (Sağlık Bakanlığı, 2020). Yıllar arasındaki vaka sayısındaki değişimde pandemi sürecinin etkili olduğu düşünülmektedir. Pandemi kısıtlamaları nedeniyle çoğunlukla evlerde olmanın, cinsel istismar bildirimleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir. Sebepi her ne olursa olsun çocuk cinsel istismarını fark ettirebilmek, bilinç oluşturabilmek, kontrol edebilmek ve önleyebilmek amacıyla programlar geliştirmek oldukça önemlidir.

Çocuk cinsel istismarı konusunda yapılan eski araştırmalar genellikle ebeveyn-çocuk ilişkisini iyileştirmek, aile

Geliş Tarihi/Received: 15.06.2021

Kabul Tarihi/Accepted: 13.02.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:

Alev ÜSTÜNDAĞ

E-posta: alev.ustundag@sbu.edu.tr

Cite this article: Üstündağ, A. (2022). Investigation of parents' attitudes towards child sexual abuse prevention education. *Current Perspectives in Social Sciences*, 26(1), 118-129.

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

çinde fiziksel ve duygusal istismar riskini veya filli oluşumunu azaltmak için ebeveynlik müdahalelerinin sağlanmasına odaklanmıştır (MacMillan ve ark., 2009). Bu nedenle ebeveynlerin çocuk cinsel istismarını önlemede aracı oldukları fikri, nispeten ihmal edilen bir araştırma alanı olmuştur. Ebeveynlerle yapılan araştırmalar cinsel istismarı önlemedeki eğitici rollerine nadiren odaklanmıştır, çünkü önleme çabaları, çocukları okul temelli önleme programları yoluyla kendilerini korumaları için eğitmeye odaklanma eğiliminde olmuştur (Mikton & Butchart 2009). Ancak günlük yaşamdaki yakın ilişkileri ve yakın etkileşimleri nedeniyle genellikle çocukların olası cinsel istismar belirtilerini ilk gözlemleyenler oldukları için ebeveynler cinsel istismar şüphesinin bildirilmesinde ve önlenmesinde kilit bir rol oynamaktadır (Pullins & Jones, 2006). Çocukların en çok güvendikleri kişiler olmaları sebebiyle de ebeveynlerin bu konudaki farkındalıkları ve hassasiyetleri önemlidir (Jensen, ve ark, 2005). Elliott ve Carnes (2001) aile içi cinsel istismar vakalarında bile çocukların yaşadıkları bu olumsuz deneyimi diğer ebeveynine anlatmaya istekli olduklarını ifade etmektedir. Ebeveynlerinden sonra çocukların en çok güven duydukları kişiler öğretmenleridir. Çocukların aile içi istismar durumunu öğretmenlerine de açıklamaları muhtemeldir. Bu nedenle okul temelli cinsel istismarın önlenmesi programlarının ebeveynlere uygulanması ve ebeveynlerin de bu eğitimler kapsamında öğrendiklerini uygulaması, güvenlik kurallarını çocuklarına öğretmesi, pekiştirmesi ve farkındalık geliştirmesi gerekmektedir (Wurtele, 2017). Ayrıca, Xie ve ark. (2016)'a göre sağlıklı bir ebeveyn-çocuk iletişimi, çocukların cinsel istismarı önleme konusundaki bilgi ve becerilerini de güçlendirebilir. Ayrıca araştırmalar, çocuk cinsel istismarın önlenmesi hakkında bilgi almış ve beceri kazanmış çocukların istismar olayını daha doğru bir şekilde bildirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Gülseren ve ark., 2018; Zhang ve ark., 2013).

Tüm bu olumlu kazanımlara karşın ebeveynler çocuklarıyla cinsel istismarı önleme konuları hakkında iletişim kurmakta zorluk yaşamaktadır. Araştırmalar ebeveynlerin çocukların olumsuz durumlardan ve tehlikelerden korunmaları için onlarla konuşma konusunda zorluk yaşamadıklarını, ancak cinsel eğitim, cinsel istismar ve korunma yolları konusunda çok az ebeveynin iletişim kurabildiğini ortaya koymaktadır (Chen ve ark., 2015; Rudolph, ve ark., 2018; Walsh, ve ark., 2012). Bu durumun nedeni cinsel konuların mahrem olması, özellikle kültürümüzde tabu olarak kabul edilmesi, ebeveynlerin bilgi eksikliği, konuşmayı nasıl yürütebileceklerini bilmemeleri, hangi konulara değinmeleri gerektiğini bilmemeleri ve utanmaları şeklinde ifade edilebilir (Ceylan ve Çetin, 2015; Martin ve Torres, 2014; Meschke ve Dettmer, 2012; Xie ve ark., 2016). Bu durumlara ek olarak Pullins ve Jones (2006) araştırmalarında birçok ebeveynin çocuk cinsel istismarının uyarı işaretleri ve göstergeleri hakkında farkındalıktan yoksun olduğunu belirlemişlerdir. Buradaki kritik durum ise; yetersiz bilgiye sahip ya da utanan ebeveynlerin çocuklara cinsel istismarın önlenmesi konusunda eğitim vermeyi ihmal edebilmesi, mağdurların erken belirtilerini tespit edememeleri, saklamaları ya da genel olarak bu konuda yetersiz oldukları için sosyal destek sağlama konusunda çaresiz kalabilmeleri olarak ifade edilmektedir (Martin & Torres, 2014; Meschke ve Dettmer, 2012).

Ebeveynler, çocukları için çocuk cinsel istismarını önleme konusunda en kolay erişilebilir bilgi kaynaklarıdır ve ebeveyn desteği, çocuk odaklı diğer önleme girişimlerinin başarısı için de kritik öneme sahiptir (Sanderson, 2004). Avustralya, Kanada, Çin ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan araştırmalar, ebeveynlerin %25-79 oranında çocuk cinsel istismarı ve önlenmesi konusunda çocuklarıyla konuşma yaptıklarını ve bu oranların yıllar içerisinde arttığını ortaya koymaktadır (Aronowitz ve Agbeshie, 2012; Chen ve ark., 2007; Deblinger ve ark., 2010; Dennis & Wood, 2012). Ülkemizde ise bu konuda yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Araştırmalar ebeveynlerin cinsel istismar farkındalıklarının düşük olduğunu, ebeveynlerin bu konuda konuşmaktan uzak durduklarını ve ayrıca yapılan bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmalarlarıyla farkındalıklarının arttığını ortaya koymaktadır (Akgün & Çetin, 2020; Bayrak, 2019; Üstündağ ve ark., 2015). Ebeveynlerin çocuklarıyla cinsel istismarı önleme konusunda konuşmaya istekli olmaları etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bunlar: ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı deneyimi (Deblinger ve ark., 2010); cinsiyet -özellikle kadın olmak- (Chen ve ark., 2007); kaynaklara erişim (Chen ve ark., 2007); medya etkileri (Elrod & Rubin 1993); çocuklara farkındalık eğitimi vermenin gelişimsel uygunluğu ve/veya potansiyel olumsuz sonuçları hakkındaki inançlar (El Shaieb & Wurtele 2009) olarak ifade edilmektedir. Ebeveynlerin çocukların cinsel istismarını önleme eğitimine yönelik tutumlarının oldukça olumlu olduğunu ve ebeveynlerin %78-100'ünün bu eğitimin verilmesini desteklediğini gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Chen & Chen 2005; Üstündağ ve ark., 2015).

Özetle; çocuk cinsel istismarı, önlenmesi gereken yaygın ve karmaşık bir sorundur. Bu sorunun çözümünde ebeveynlerin rolü oldukça etkilidir. Bu çalışmanın temel amacı; ebeveynlerin cinsel istismarı önleme eğitimleriyle ilgili düşünceleri hakkında daha fazla bilgi edinebilmektir. Ebeveynlerin cinsel istismar konusunda endişe duyup duymadıklarını tam olarak belirleyebilmek ve cinsel istismardan korunma eğitimine yönelik bilgi ve tutumlarını incelemek de araştırmanın diğer amaçları arasında bulunmaktadır. Araştırma, mevcut durumun daha iyi anlaşılması da sağlayacaktır. Bu çalışma aşağıdaki araştırma sorularını yanıtlamayı amaçlamaktadır:

1. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin cinsel istismarının önlenmesi eğitimlerinin verilmesi için en uygun buldukları yaş arasında fark var mıdır?
2. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar bilgi düzeyleri arasında fark var mıdır?
3. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuklarına bilgi verdikleri/vermeyi düşündükleri konular arasında fark var mıdır?
4. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuklarla cinsel istismardan korunma konusunda eğitim/konuşma yapmalarını engelleyen faktörler arasında fark var mıdır?
5. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuk cinsel istismarının önlenmesi eğitimleri hakkındaki duygu ve düşünceleri arasında fark var mıdır?
6. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önleme eğitiminde önemli olduğunu düşündükleri durumlar arasında fark var mıdır?
7. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önleme eğitiminde emin olduklarını düşündükleri durumlar arasında fark var mıdır?
8. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önlemek amacıyla yararlandıkları kaynaklar nelerdir?
9. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önleme eğitiminde ebeveynlerin çocuklarıyla daha kolay konuşabilmelerine yardımcı olan kaynaklar ve durumlar nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Yapılan çalışmanın temel amacı ebeveynlerin cinsel istismarı önleme eğitimleriyle ilgili düşünceleri hakkında daha fazla bilgi edinebilmek ve var olan durumun var olan şekliyle ifade edebilmek olduğu için, araştırma betimsel tarama modelinin kullanıldığı nicel bir araştırma olarak tasarlanmıştır (Metin, 2014).

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini Ankara ili Etimesgut İlçesinde bulunan tüm özel anaokulları oluşturmaktadır. Etimesgut İlçesinde 18 resmi ve 63 özel anaokulu bulunmaktadır. Özel anaokulları hizmetine devam ederken resmi anaokulları araştırmanın yapıldığı süreçte pandemi önlemleri nedeniyle kapalı olduğu için araştırma özel anaokulları üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın örneklem grubu basit tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenen 15 anaokulu olmuştur. Araştırmaya belirlenen 15 anaokulunda çocuğu bulunan ve gönüllü olan ebeveynler katılmıştır. Tablo 1'de çalışma grubu ile ilgili ayrıntılı bilgiye yer verilmiştir.

Tablo 1.
Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

	Kadın		Erkek			Kadın		Erkek	
	n	%	n	%		n	%	n	%
Cinsiyet	165	100	15	100	Meslekler				
Çocuk sayısı					Memur	15	9	12	80
1	48	29	6	40	Akademisyen/Araştırma görevlisi	6	4	0	
2	108	65	9	60	Çocuk Gelişimcisi	15	9	3	20
3	9	6	0	0	Çocuk Eğitici	9	5	0	0
Toplam	165	100	15	100	Ebe	3	2	0	0
Çocukların cinsiyeti					İşçi	6	4	0	0
Kız	93	56	6	40	Hemşire	27	16	0	0
Erkek	72	44	9	60	Mühendis	3	2	0	0
Toplam	165	100	15	100	Öğretmen	18	11	0	0
Çocukların yaşı					Psikolog	3	2	0	0
3	45	27	0	0	Sağlık Teknikeri	8	5	0	0
4	36	24	9	60	Satış Temsilcisi	4	2	0	0
5	33	20	3	20	Sosyal Hizmet Uzmanı	12	7	0	0
6	48	29	3	20	Sosyolog	3	2	0	0
Toplam	165	100	15	100	Çalışmıyor	33	20	0	0
Eğitim düzeyi					Toplam	165	100	15	100
Lise	21	13	3	20	Çalışma durumu				
Üniversite	87	53	12	80	Çalışıyor	132	80	15	100
Yüksek lisans/Doktora	57	34	0	0	Çalışmıyor	33	20	0	0
Toplam	165	100	15	100	Toplam	165	100	15	100

n: 180

Görüldüğü üzere çalışmaya on beşi erkek, yüz altmış beşi kadın olmak üzere yüz seksen ebeveyn katılmıştır. Bu ebeveynler birbirinden bağımsızdır, yani eş olarak katılan bulunmamaktadır. Ebeveynler çoğunlukla iki çocuğa sahiptir. Çocukların çoğunluğunun cinsiyeti kızıdır. Çocukların yaşı üç ile altı arasında değişmekte olup oranları birbirine yakın olmakla beraber altı yaş grubunda çocuk sahibi olan ebeveyn daha fazladır. Ebeveynlerin çoğunluğu lisans mezunudur. Ebeveynler farklı meslek gruplarından oluşmaktadır ve çoğunluğu çalışmaktadır.

Veri Toplama Araçları ve Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanmasında anket formu kullanılmıştır. Anket formunun ilk kısmında ebeveynlerin kişisel bilgileri yer almaktadır. Diğer kısımlarında ise araştırma sorularının yanıtının arandığı bölümlere yer verilmiştir. Bölüm başlıkları ebeveynlerin cinsel istismar ile ilgili bilgi düzeyleri, cinsel istismardan korunma eğitimi verilme durumu, eğitim verilen konu başlıkları, ebeveynlerin çocuk cinsel istismarının önlenmesi eğitimi karşı tutumları, ebeveynlerin çocuk cinsel istismarının önlenmesi eğitimi içerik tercihleri ve ebeveynlerin çocuklarına cinsel istismardan korunma eğitimi verebilmeleri için ihtiyaç duydukları şeyler olarak belirlenmiştir. Araştırma soruları hazırlanırken daha önce yayımlanmış araştırma makalelerinin anket ve görüşme sorularından yararlanılmıştır (Alzoubi ve ark., 2018; Rudolph & Zimmer-Gembeck, 2018; Salloum ve ark., 2020; Walsh & Brandon, 2012).

Verilen toplanması için öncelikli olarak anaokullarına gidilmiş ve müdürleri ile görüşülmüştür. Araştırmanın içeriği, amacı ve uygulanışı hakkında müdürler bilgilendirildikten ve uygulama izni alındıktan sonra grup/sınıf öğretmenleri ile irtibat kurularak çevrimiçi olarak hazırlanmış anket formu linki öğretmen ve veli WhatsApp gruplarından paylaşılmıştır. Okulların girişine araştırma ile ilgili detaylı bilgi içeren tanıtım yazısı da asılmıştır. Anket formunun doldurulması için süre 10 gün süre verilmiş ve 3 günde bir gruptan tekrar hatırlatma duyurusu yapılarak katılım artırılmaya çalışılmıştır.

Verilerin Analizi

Ebeveynlerin doldurdıkları anket formları SPSS 20 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler yapılmadan önce Shapiro Wilk Testi ile normallik durumu değerlendirilmiştir. Verilerin normal dağılım göstermesi üzerine, çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin anket sonuçları bağımsız iki grup arasındaki farkın anlamlılık testleri yapılarak değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma için Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hamidiye Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulundan 21/399 karar numarası ile etik kurul onayı alınmıştır. Araştırma etik kurallara uygun olarak gerçekleştirilmiştir. Katılımda gönüllülük esası temel alınmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bulguları araştırma sorularına paralel şekilde açıklanmıştır.

Ebeveynlerin Çocukluk Dönemlerinde Cinsel İstismardan Korunma Eğitimi Alma Durumları

Kişisel bilgilerin alınmasının ardından ebeveynlere çocukken cinsel istismardan korunma eğitimi alıp almadıkları sorulmuştur. Çalışmaya katılan ebeveynlerin %50'si ebeveynlerinin çocukken bu konuda bilgi vermediklerini ve %77'si okul yıllarında öğretmenlerinden de bu eğitimi almadıklarını belirtmiştir. Kendi çocuklarına cinsel istismardan korunma eğitimi verip vermedikleri sorulduğunda ise, ebeveynlerin %70'i eğitim verdiğini, %30'u da vermediğini ifade etmiştir.

Cinsel İstismardan Korunma Eğitiminin Verilmesi İçin Uygun Görülen Yaş Dönemi

Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarının önlenmesi eğitimlerinin verilmesi için en uygun buldukları yaş sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.
Ebeveynlere Göre Çocuklara Cinsel İstismardan Korunma Eğitiminin Verilme Yaşı

	Çocuğunuza cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?			
	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
2	7	6	0	0
3	6	5	0	0
4	13	10	0	0
5	18	14	0	0
7	5	4	0	0
8	4	3	0	0
10 yaş üzeri	5	4	9	17
3 ve 4	8	6	0	0
3 ve 6	16	13	3	6
4 ve 5	20	16	0	0
5 ve 6	10	8	0	0
Doğduğu andan itibaren	3	2	0	0
Her yaş döneminde	11	9	0	0
15	0	0	23	43
Emin değilim	0	0	19	35
Toplam	126	100	54	100

n:180

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin cevapları doğduğu andan itibaren başlayıp her yaş döneminde verilmesi ve özellikle okul öncesi dönemde bu eğitimin verilmesinin gerektiği konusunda yoğunlaşırken çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin 10 ve 15 yaş gibi ergenlik dönemi yanıtını vermekle birlikte %35 oranında da hangi yaşta eğitim verilmesi gerektiği konusunda emin olmadıkları görülmektedir.

Ebeveynlerin Cinsel İstismarla İlgili Bilgi Düzeyleri

Ebeveynlerin cinsel istismar hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenebilmesi için sorulan sorulara verdikleri yanıtlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.
Ebeveynlerin Cinsel İstismar Bilgi Düzeyleri Arasındaki Fark

	Çocuğunuza cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?						
		n	X	SS	t	df	p
Cinsel istismar dünya genelinde bir sorundur.	Evet	126	1,00	0,000	-13,1	128	,076
	Hayır	54	1,50	0,547			
Çocuklar tanıdıklarından ziyade, yabancılar tarafından istismar edilmektedir.	Evet	126	2,13	0,434	2,82	128	,035
	Hayır	54	1,50	0,547			
Bir çocuk cinsel istismara uğradığını söylüyorsa ona çoğunlukla inanılmalıdır	Evet	126	1,00	0,000	-2,23	128	,076
	Hayır	54	2,00	1,09			

Tablo 3.
Ebeveynlerin Cinsel İstismar Bilgi Düzeyleri Arasındaki Fark (Devamı)

Cinsel istismar genel olarak fiziksel güç ve görünür yaralanmalar içermektedir.	Evet	126	1,86	0,601	3,49	128	,001
	Hayır	54	1,00	0,000			
Cinsel istismara uğramış çocuk bu durumu asla başkalarına söylememelidir.	Evet	126	2,00	0,000	2,23	128	,076
	Hayır	54	1,50	0,547			
Sadece kız çocukları cinsel istismar konusunda risk altındadır.	Evet	126	2,00	0,000	2,23	128	,076
	Hayır	54	1,50	0,547			
Bazen istismarcının çocukla ilişki kurabilmesi için birlikte uzun zaman geçirmesi gerekmektedir.	Evet	126	1,84	0,585	1,51	128	,186
	Hayır	54	1,50	0,547			
Çok küçük çocuklar da ergenler de cinsel istismara uğrayabilir.	Evet	126	1,50	0,222	-4,54	128	,000
	Hayır	54	1,05	0,547			
Çocuklarını denetleyen ebeveynler bile çocuklarının cinsel istismara uğramasını engelleyemeyebilir.	Evet	126	1,34	0,659	-5,69	128	,570
	Hayır	54	1,50	0,547			

n: 180; p: p < ,05

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar bilgi düzeyleri sonuçlarının “cinsel istismarın genel olarak fiziksel güç ve görünür yaralanmalar içermesi”, “çocuklar tanıdıklarından ziyade, yabancılar tarafından istismar edilmesi” ile “çok küçük çocuklar da ergenler de cinsel istismara uğrayabilir” maddelerinde cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin lehine anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuç, eğitim vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar eğitiminin ergenlik döneminde verilmesi ile ilgili düşünceleriyle tutarlılık göstermektedir.

Ebeveynlerin Çocuklarına Verdikleri/Vermeyi Düşündükleri Konu Başlıkları

Ebeveynlerden, listelenen konu başlıklarından şimdikiye kadar çocuklarına bilgi verdikleri ve vermeyi düşündükleri konuları işaretlemeleri istenmiş ve yanıtları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4.
Ebeveynlerin Çocuklarına Bilgi Verdikleri Konular

	Çocuğuna cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?	n	X	SS	t	df	p
Çocuklarda benlik saygısı ve özgüven geliştirme	Evet	126	1,50	0,130	-7,35	128	,000
	Hayır	54	1,01	0,547			
Güvenebileceği yetişkinleri tanıma	Evet	126	1,00	0,000	-2,23	128	,076
	Hayır	54	1,50	0,547			
Cinsel organların tıbbi isimleri	Evet	126	2,00	0,493	-2,89	128	,004
	Hayır	54	1,41	0,000			
Özel bölgelere dokunmama	Evet	126	2,00	0,130	-18,3	128	,000
	Hayır	54	1,01	0,000			
Tanıdığımız kişilerle olsa bile nerede olduğunu haber verme	Evet	126	1,51	0,130	-7,35	128	,000
	Hayır	54	1,01	0,547			
Yardım isteseler bile tanımadığı kişilerle bir yere gitmeme	Evet	126	1,50	0,000	-13,1	128	,000
	Hayır	54	1,00	0,547			
Yanında ebeveynleri olmadan tanımadığı kişilerden hediye almama	Evet	126	1,50	0,000	-13,1	128	,000
	Hayır	54	1,00	0,547			
Birisi onu arabasına bindirmeye çalıştığı zaman ne yapması gerektiği	Evet	126	1,05	0,222	-2,23	128	,076
	Hayır	54	1,50	0,547			
Birisi onu para, şeker ya da oyuncak ile kandırmaya çalıştığı zaman ne yapması gerektiği	Evet	126	1,00	0,182	-1,99	128	,101
	Hayır	54	1,53	0,547			
İnternette güvende olma: sosyal medya uygulamalarında tanımadığı kişilerle konuşmama	Evet	126	2,00	0,418	-5,53	128	,000
	Hayır	54	1,22	0,000			
Özel bölgelerine kimlerin dokunabileceğine karar verme hakkının kendinde olduğu	Evet	126	2,00	0,222	-4,53	128	,000
	Hayır	54	1,05	0,000			
Bir dokunuşun iyi olup olmadığını anlayabilmek için hislerine güvenme	Evet	126	2,00	0,463	-10,4	128	,000
	Hayır	54	1,34	0,000			
Bir yetişkinin özel bölgelerine dokunması veya bakması uygun olan ve olmayan durumlar	Evet	126	2,00	0,222	-3,63	128	,000
	Hayır	54	1,01	0,000			
Bir dokunuştan rahatsız olduğunda ya da kendini iyi hissetmediğinde “hayır” diyebilme	Evet	126	2,00	0,130	-10,4	128	,000
	Hayır	54	1,01	0,000			
Başkaları ona özel bölgelerini gösterdiğinde ya da göstermeye çalıştığına ne yapması gerektiği	Evet	126	1,50	0,378	-18,3	128	,000
	Hayır	54	1,07	0,547			

Tablo 4.
Ebeveynlerin Çocuklarına Bilgi Verdikleri Konular (Devamı)

Konu	Evet	Hayır	n	X	SS	t	df	p
Birinin özel bölgelerine dokunup bunun aralarında sır olarak saklanması gerektiğini söylediğinde ne yapması gerektiği	Evet	Hayır	126	2,00	0,378	-2,05	128	,042
			54	1,17	0,000			
Birisi özel bölgelerine dokunmaya çalıştığında oradan hemen uzaklaşması gerektiği	Evet	Hayır	126	2,00	0,254	-5,33	128	,000
			54	1,06	0,000			
Birinin özel bölgelerinin fotoğrafını çekmesinin uygun olmadığı	Evet	Hayır	126	2,00	0,363	-8,95	128	,000
			54	1,05	0,000			
Tanıdığı veya sevdiği birinin onu rahatsız edecek veya üzecek şekilde özel bölgelerine dokunduğunda ne yapması gerektiği	Evet	Hayır	126	2,00	0,326	-5,68	128	,000
			54	1,05	0,000			
Kendini rahatsız eden bir durum olduğunda ya da istismar edildiğinde, bunu ebeveynlerine ya da güvendiği birine anlatabileceği	Evet	Hayır	126	2,00	0,182	-6,57	128	,000
			54	1,03	0,000			

n: 180; p: p < ,05

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuklarına bilgi verdikleri konular arasında güvenebileceği yetişkinleri tanıma, birisi çocuğu arabasına bindirmeye çalıştığı zaman ne yapması gerektiği ve birisi çocuğu para, şeker ya da oyuncak ile kandırmaya çalıştığı zaman ne yapması gerektiği dışındaki tüm konu başlıklarında eğitim veren ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Cinsel istismarı Önleme Eğitimlerini Engelleleyen Faktörler

Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarını önleme eğitimini engelleyebilen faktörlerle ilgili sorulan ifadeler ve ebeveynlerin verdikleri yanıtlar Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5.
Ebeveynlere Göre Cinsel İstismardan Korunma Eğitimini Engelleiyici Faktörler

Konu	Çocuğunuza cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?	n	X	SS	t	df	p
Çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşmayı düşünmedim	Evet	126	1,50	0,281	3,40	128	,001
	Hayır	54	1,91	0,547			
Çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşacak vaktim yok	Evet	126	1,50	0,182	5,53	128	,000
	Hayır	54	1,96	0,547			
Çocuğumu cinsel istismardan koruyabileceğimi düşünüyorum	Evet	126	1,50	0,429	-1,43	128	,152
	Hayır	54	1,24	0,547			
Çocuğumun cinsel istismarı anlayamayacak kadar küçük olduğuna inanıyorum	Evet	126	1,50	0,345	2,47	128	,014
	Hayır	54	1,86	0,547			
Cinsel istismar hakkında konuşmanın çocuğumu korkutabileceğini veya üzebileceğini düşünüyorum	Evet	126	1,50	0,345	2,47	128	,014
	Hayır	54	1,86	0,547			
Çocuğuma cinsel istismarı nasıl açıklayacağımı bilmiyorum	Evet	126	1,00	0,378	5,33	128	,000
	Hayır	54	1,82	0,000			
Çocuğum cinsel istismar konusuyla ilgilenmiyor gibi görünüyor	Evet	126	1,79	0,406	1,71	128	,088
	Hayır	54	1,50	0,547			
Çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşmama yardımcı olacak bilgi bulamıyorum	Evet	126	1,50	0,281	3,40	128	,001
	Hayır	54	1,91	0,547			
Cinsel istismar hakkında yeterince bilgim yokmuş gibi hissediyorum	Evet	126	1,50	0,305	3,03	128	,003
	Hayır	54	1,89	0,547			
Çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşmaktan çok utanıyorum	Evet	126	1,00	0,182	12,88	128	,000
	Hayır	54	1,96	0,000			
Kişisel sebeplerimden dolayı çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşmak benim için oldukça acı verici	Evet	126	1,50	0,305	3,03	128	,003
	Hayır	54	1,89	0,547			
Çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşmak kültürüme aykırı	Evet	126	1,50	0,182	5,53	128	,000
	Hayır	54	1,96	0,547			
Çocuğumla cinsel istismar hakkında konuşmak inancıma aykırı	Evet	126	1,00	0,000	13,1	128	,000
	Hayır	54	2,00	0,547			

n: 180; p: p < ,05

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin çocuklarla cinsel istismardan korunma hakkında konuşma yapmalarını engelleyen faktörler arasında fark olduğu belirlenmiştir. Belirlenen farkın eğitim vermeyen ebeveynlerin lehine olduğu görülmektedir. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin; cinsel istismar hakkında konuşmayı düşünmemeleri, vakit bulamamaları, çocuğunun küçük olduğunu düşünmeleri, konunun çocuğu korkutabileceğini veya üzebileceğini düşünmeleri, nasıl açıklayacağını bilmemeleri, yardımcı bilgi kaynağına ulaşamamaları, yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmemeleri, utanmaları, acı çekmeleri, eğitimin kültürlerine ve inançlarına aykırı olduğunu düşünmeleri sebebiyle çocuklarına cinsel istismardan korunma eğitimi vermedikleri görülmektedir.

Ebeveynlerin Cinsel İstismarı Önleme Eğitimleri Hakkındaki Duygu ve Düşünceleri

Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarının önlenmesi eğitimleri hakkındaki duygu ve düşüncelerini belirleyebilmek amacıyla sorulan ifadeler ve ebeveynlerin verdikleri yanıtlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.
Ebeveynlerin Cinsel İstismardan Korunma Eğitimleri Hakkındaki Duygu ve Düşünceleri

	Çocuğunuz cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?	n	X	SS	t	df	p
Cinsel istismarı önlenmesi eğitiminin okullarda verilmesi gerektiğini düşünüyorum	Evet	126	1,06	0,254	,663	128	,508
	Hayır	54	1,00	0,000			
Cinsel istismarı önleme eğitiminin okullarda zorunlu hale getirilmesinin tüm çocuklar için doğru olacağını düşünüyorum.	Evet	126	1,03	0,182	,460	128	,646
	Hayır	54	1,00	0,000			
Cinsel istismarı önleme eğitiminin istismarı önlemeye yardımcı olacağına inanıyorum	Evet	126	1,03	0,182	,460	128	,646
	Hayır	54	1,00	0,000			
Çocuğumun okulda bu eğitime katılmasını isterdim	Evet	126	1,03	0,182	,460	128	,646
	Hayır	54	1,00	0,000			
Çocuğum büyüdükçe bu bilgileri öğreneceği için bu eğitim gerekli olduğunu düşünmüyorum.	Evet	126	1,50	0,254	3,891	128	,000
	Hayır	54	1,93	0,547			
Cinsel istismarı önleme eğitim içeriğinde söz sahibi olmak isterdim	Evet	126	1,65	0,864	-,974	128	,331
	Hayır	54	2,00	0,000			
Cinsel istismarı önleme eğitimi hakkında ebeveyn bilgilendirme toplantılarına katıldım	Evet	126	1,50	0,261	-,102	128	,000
	Hayır	54	1,03	0,547			
Cinsel istismarı önleme eğitimi hakkında belge okurdum	Evet	126	2,00	0,000	-18,390	128	,000
	Hayır	54	1,00	0,000			
Cinsel istismarı önleme eğitimi hakkında film izledim	Evet	126	1,01	0,130	-,950	128	,000
	Hayır	54	2,00	0,000			
Cinsel istismarı önleme eğitimi hakkında kayıt dinledim	Evet	126	1,06	0,254	-,313	128	,755
	Hayır	54	2,00	0,000			

n: 180; p: p < ,05

Ebeveynlerin cinsel istismardan korunma eğitimleri hakkındaki duygu ve düşünceleri incelendiğinde; çocuğun büyüdükçe bu bilgileri öğreneceği için eğitimin gerekli olmadığı ifadesinde çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu ebeveynlerin zaten eğitim vermedikleri ve eğitim yaşının da ergenlik olduğunu düşünmeleri bulgularıyla elde edilen sonuç yine tutarlılık göstermektedir. Ayrıca; cinsel istismarı önleme eğitimi hakkında ebeveyn bilgilendirme toplantılarına katılma, belge okuma ve film izleme ifadelerinde de çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir.

Cinsel İstismarı Önleme Eğitimlerinde Önemli Olan Durumlar

Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önleme eğitiminde önemli olduğunu düşündükleri durumlarla ilgili sorulan ifadeler ve ebeveynlerin verdikleri yanıtlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.
Ebeveynlerin Cinsel İstismardan Korunma Eğitiminde Önemli Olduğunu Düşündükleri Durumlar

	Çocuğunuz cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?	n	X	SS	t	df	p
Sınıf öğretmenleri yerine başka uzmanlar tarafından verilmelidir	Evet	126	2,86	1,01	-,313	128	,755
	Hayır	54	3,00	2,19			
Başka uzmanlar yerine sınıf öğretmenleri tarafından verilmelidir	Evet	126	2,20	1,01	-,179	128	,075
	Hayır	54	3,00	2,19			
Sınıf öğretmenleri ve diğer uzmanlarla bir arada verilmelidir	Evet	126	3,43	0,856	1,12	128	,261
	Hayır	54	3,00	2,19			
Öğretmenlerin ve ebeveynlerin eğitilmesini de içermelidir	Evet	126	3,62	0,667	1,98	128	,049
	Hayır	54	3,00	2,19			
Eğitim programı ve dokümanları çocukların yaşına uygun olmalıdır.	Evet	126	3,62	0,763	-,117	128	,240
	Hayır	54	4,00	1,09			
Program birkaç yılda birden fazla gerçekleşmelidir	Evet	126	3,74	0,575	-,104	128	,298
	Hayır	54	4,00	1,09			
Program ebeveyn katılımını içermelidir	Evet	126	3,68	0,676	2,18	128	,031
	Hayır	54	3,00	2,19			
Program değerlendirilmelidir.	Evet	126	3,72	0,611	-,105	128	,293
	Hayır	54	4,00	1,09			

n: 180; p: p < ,05

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ve vermeyen ebeveynlerin bu eğitim kapsamında önemli olduğunu düşündükleri durumlar arasında “Öğretmenlerin ve ebeveynlerin eğitilmesini de içermelidir” ile “Program ebeveyn katılımını içermelidir” maddelerinde eğitim veren ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Bu ebeveynler hem eğitim sürecine aktif katılmak istemekte hem de öğretmenlerle birlikte eğitilmek de istemektedir. Bu bulgu cinsel istismardan korunma eğitimine önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Cinsel İstismarı Önleme Eğitimleriyle İlgili Emin Olunan Durumlar

Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önleme eğitimi ile ilgili emin olduklarını düşündükleri durumlarla ilgili sorulan ifadeler ve ebeveynlerin verdikleri yanıtlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8.
Ebeveynlerin Cinsel İstismardan Korunma Eğitiminde Emin Olduklarını Düşündükleri Durumlar

	Çocuğunuza cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?	n	X	SS	t	df	p
Çocuğunuza cinsel istismardan korunmayı öğretebileceğinizden ne kadar eminsiniz?	Evet	126	6,79	4,21	-986	128	,325
	Hayır	54	8,50	1,64			
İleride, daha fazla bilgi ve destekle, çocuğunuza cinsel istismardan korunmayı öğretebileceğinizden ne kadar eminsiniz?	Evet	126	2,89	0,713	6,41	128	,000
	Hayır	54	1,00	0,000			
Cinsel istismarını önleme eğitimiyle ilgili bilgilere ebeveynlerin yeterince erişimi olduğunu düşünüyor musunuz?	Evet	126	2,22	1,07	2,73	128	,006
	Hayır	54	1,00	0,000			

n: 180; p: p < ,05

Ebeveynlerin ileride daha fazla bilgi ve destekle çocuklarına cinsel istismardan korunmayı öğretebileceklerinden ve bilgi kaynaklarına erişebilme konularında çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ulaşılan bulgu Tablo 5’te bulunan ve çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar konusunu çocuklarına nasıl açıklayacaklarını bilmemeleri, yardımcı bilgi kaynağına ulaşamamaları ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmemeleri bulgularıyla da tutarlılık göstermektedir.

Yararlanılan Kaynaklar

Ebeveynlerin cinsel istismarı önlemek amacıyla yararlandıkları kaynakları yazmaları istenmiş ve ebeveynlerin verdikleri yanıtlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.
Ebeveynlerin Yararlandıkları Eğitim Kaynakları

	Çocuğunuza cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?			
	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Akrabalar	4	3	0	0
Arkadaşlar	3	2	0	0
Okul/öğretmen	21	17	41	76
Uzmanlar	3	2	0	0
Doktor/sağlık personeli	48	38	0	0
İnternet	36	29	10	19
Kitap	11	9	3	6
Toplam	126	100	54	100

n:180

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin eğitim kaynakları farklı olmakla birlikte çoğunlukla doktor/sağlık personelinin, internetten ve okul/öğretmenlerden yararlandıkları görülmektedir. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin kaynakları daha az olmakla birlikte okul öğretmeninden, internetten ve kitaplardan yararlandıkları görülmektedir.

Eğitim vermemiş olsa bile ebeveynlere yararlandıkları eğitim kaynaklarının neler olduğu sorulmuştur. Çünkü Tablo 4’te de görüldüğü üzere cinsel istismardan korunma eğitimi kapsamında değerlendirilen pek çok konu başlığı bulunmaktadır. Ebeveynler çocuklarını tehlikeli durumlardan koruyabilmek adına da bu eğitimlerin bir kısmını vermektedir ki Tablo 4’ün bulguları da bu sonucu desteklemektedir. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynler bu eğitimi bilinçli bir şekilde verirken, bu eğitimi vermediğini ifade eden ebeveynler diğer konu başlıklarında farkında olmadan cinsel istismardan korunma kapsamındaki konulara da değindikleri görülmektedir.

Ebeveynlerin Cinsel İstismarı Önleme Eğitimi Vermelerini Kolaylaştırabilecek Durumlar

Ebeveynlere cinsel istismarı önleme eğitiminde çocuklarıyla daha kolay konuşabilmelerine yardımcı olabileceğini düşündükleri durumları yazmaları istenmiş ve ebeveynlerin verdikleri yanıtlar Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Ebeveynlerin Cinsel İstismarı Önleme Eğitiminde Çocuklarıyla Daha Kolay Konuşabilmelerine Yardımcı Olabileceğini Düşündükleri Kaynaklar/Durumlar

	Çocuğunuza cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiniz mi?			
	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
Ailenin istismar hakkında bilgilendirilmesi ve eğitilmesi	38	30	11	20
Broşür tarzı resimli kitapçıklar ve kitaplar	9	7	9	17
Ailenin istekli olması	3	2	0	0
Çocuğun kendinin rahat hissetmesi	6	5	0	0
Çocuğun ve ailenin önce ayrı ayrı eğitimi alması	3	2	0	0
Çocukla ebeveyn arasındaki güven ilişkisi tam olması	5	4	0	0
Doğru bilgiye verebilmek için profesyonel destek	15	12	15	28
Eğitimin okul aile ve çocuk üçgeninde gerçekleşmesi	3	2	0	0
Göz teması	3	2	0	0
Güzellikle anlatmak	3	2	0	0
Uygun olarak hazırlanan kısa filmler	12	10	0	0
Dini ve kültürel engellerin aşılabilmesi	3	2	0	0
İyi iletişim kurabilmeleri	12	10	0	0
Öğretmen/okul	7	6	19	35
Samimi ilişki	2	2	0	0
Uygun vakit, doğru zaman	2	2	0	0
Toplam	126	100	54	100

n:180

Hem çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren hem de vermeyen ebeveynlerin çoğunlukla bilgilendirilmeye ve eğitime gereksinim duydukları ve çocuklarına doğru bilgiyi aktarabilmek için uzman desteğine ihtiyaçlarının bulunduğu görülmektedir. Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin yardımcı kaynaklar ve durumlarla ilgili ifadeleri daha çeşitli ve fazla iken eğitim vermeyen ebeveynlerin bilgilendirilme eğitimleri, kitaplar, uzman desteği ve okul/öğretmen desteği talepleri ve önerileri olduğu görülmektedir. Eğitim vermiş olmanın ebeveynlerin kendi eksikliklerini görebilmelerini sağlamış olduğu söylenebilir. Bu nedenle durumun daha iyi ifade edilebilmesi ve açıklanabilmesi, aynı zamanda kendi eksikliklerinin de giderilebilmesi için öneri ve isteklerinin çeşitli olduğu düşünülmektedir.

Tartışma

Ebeveynlerin cinsel istismarı önleme eğitimleriyle ilgili düşünceleri hakkında daha fazla bilgi edinebilmek amacıyla yapılan bu çalışmada hazırlanan anket formu ile çok yönlü bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya katılan ebeveynlerin yarısı kendi çocukluk dönemlerinde cinsel istismardan korunma eğitimi aldıklarını, büyük bir kısmı da okulda bu eğitimi almadıklarını belirtmiştir. Kenny ve ark. (2020) annelerin çoğunun çocukken cinsel istismarın önlenmesi programlarına katılıp katılmadıklarını hatırlamadıklarını, ancak çocuklarının önleyici programlara katılmalarını istediklerini belirlemişlerdir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %70'inin çocuklarına cinsel istismardan korunma hakkında bilgi verdiğini ifade etmiş olmaları bu bulgu ile tutarlılık göstermektedir. Cinsel istismar dünya genelinde önemli bir halk sağlığı sorunudur ve eğitimlerin hem çocukların hem de yetişkinlerin bilinçlenmelerinde önemli katkıları olduğu araştırmalarla ortaya konmuştur (Kızıltepe ve ark., 2021; Tutty ve ark., 2020). Walsh ve ark. (2012) Avustralya'daki ebeveynlerin %67'sinin çocuklarıyla cinsel istismar hakkında konuştuğunu bulmuştur. Araştırmada bu oran %70 olarak belirlenmiştir. Bu nispeten yüksek oranlar umut verici olmakla birlikte çalışmaya katılan ebeveynlerin çoğunluğunun üniversite mezunu olması ve çocukla çalışan meslek gruplarında bulunmalarının da sonuç üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Eğitim veren ebeveynler cinsel istismarı önleme eğitimlerinin çocuğun doğduğu andan itibaren başlaması, her yaş döneminde çocuğun düzeyine uygun olarak yenilenmesi ve özellikle 3-6 yaş arasında eğitimin verilmesinin uygun olduğunu ifade ederken, eğitim vermeyen ebeveynlerin 10 ve 15 yaş gibi ergenlik dönemi yanıtını vermekle birlikte hangi yaşta eğitim verilmesi gerektiği konusunda emin olmadıkları belirlenmiştir. Ebeveynlerin çoğunlukla anaokulu döneminde cinsel istismardan korunma eğitimlerinin verilmesi gerektiği düşünmesi ve her yıl çocuğun düzeyine göre tekrarlanması bulgusu, yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir (Kenny & Prikhidko, 2021; Zhang ve ark., 2020). Manheim ve ark. da (2019) çocukların güvende olmalarını sağlayacak beceri geliştirmelerini ve istismardan korunmalarını sağlayabilmesi nedeniyle eğitimlerin mümkün olduğunca erken başlatılmasını tavsiye etmektedir. Alzoubi ve ark., (2018) tarafından yapılan araştırma sonucunda da annelerin %66,4'ü erken yaşlardan itibaren çocuklara cinsel istismardan korunma eğitimi verilmesi gerektiğini düşündüklerini ortaya koymuştur.

Yapılan analizlerde eğitim versin ya da vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar bilgi düzeylerinin benzer olduğu, sadece "cinsel istismarın genel olarak fiziksel güç ve görünür yaralanmalar içermesi" ile "çok küçük çocuklar da ergenler de cinsel istismara uğrayabilir" maddelelerinde cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin lehine anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Bu sonucun eğitim vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar eğitiminin ergenlik döneminde verilmesi ile ilgili düşünceleriyle tutarlılık gösterdiği söylenmekle birlikte ebeveynlerin cinsel istismarın duygusal ve davranışsal belirtileri hakkında eksik bilgiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Pul-lins ve Jone (2006) araştırmalarında annelerin cinsel istismarın görünür tıbbi işaretlerinin farkında olduklarını ancak davranışsal işaretler hakkında yetersiz bilgiye sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Bu durum cinsel istismarın her türlü sonuçlarına ilişkin yetersiz farkındalığı

yansıtıyor olabilir. Böylesi bir ihtimal endişe vericidir ve acil müdahale gerektirmektedir. Genel bilgi düzeyi açısından değerlendirildiğinde ise hem eğitim veren hem de vermeyen ebeveynlerin sonuçları arasında fark olmadığı görülmektedir. Alzoubi ve ark. (2018) araştırmalarında katılımcıların %93,9'unun çocuk cinsel istismar bilgi düzeylerinin yüksek olduğunu ve annelerin cinsel istismarın çocuğun yaşamını fiziksel, psikolojik ve sosyal anlamda olumsuz etkilediğine inandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca Tablo 6'da görüldüğü üzere cinsel istismarı önleme eğitimi hakkında ebeveyn bilgilendirme toplantılarına katılma, belge okuma ve film izleme ifadelerinde çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu bulgu, çocuklarına bu eğitimi vermiş olmalarına rağmen ebeveynlerin hala bu konuda bilgilendirilmeye ve yönlendirilmeye gereksinim duydukları şeklinde yorumlanabilir. Çünkü Tablo 10'da da hem çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren hem de vermeyen ebeveynlerin çoğunlukla bilgilendirilmeye ve eğitime gereksinim duydukları ve bu eğitimi gelişimsel olarak uygun bir şekilde nasıl yürütecekleri konusunda uzmanlardan daha fazla rehberlik istedikleri ifade edilebilir. Bu bulgu Jerman ve Constantine (2010) tarafından yapılan ve ebeveynlerin genel olarak cinsel iletişimin yaşa uygun doğası konusunda endişe duyduğunu gösteren araştırma ile uyumludur. Bu nedenle, eğitim veren ve vermeyen ebeveynlerin bu bilgilendirme çalışmasının ne zaman başlaması gerektiği konusunda görüş ayrılıkları yaşamalarını, benzer kaynaklara gereksinim duymalarını ve benzer bilgi düzeyinde olmalarını da açıklamaktadır.

Çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin; cinsel istismar hakkında konuşmayı düşünmemeleri, vakit bula-mamaları, çocuğunun küçük olduğunu düşünmeleri, konunun çocuğu korkutabileceğini veya üzebileceğini düşünmeleri, nasıl açıklaya-cağını bilmemeleri, yardımcı bilgi kaynağına ulaşamamaları, yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmemeleri, utanmaları, acı çekmeleri, eğitimin kültürlerine ve inançlarına aykırı olduğunu düşünmeleri sebebiyle çocuklarına cinsel istismardan korunma eğitimi vermedikleri belirlenmiştir. Yapılan diğer araştırmalar da ebeveynlerin benzer kaygı ve korkular nedeniyle çocuklarıyla bu konu hakkında konuşmaktan uzak durduklarını ortaya koymaktadır (Ceylan & Çetin, 2015; Ganji ve ark., 2017; Martin & Torres, 2014; Meschke & Dettmer, 2012; Xie ve ark., 2016). Genel olarak, ebeveynler çocuklarını cinsel konular hakkında eğitmedeki rollerinin önemini farkındadır, ancak bilgi düzeyleri çocuklarına doğru bilgileri sağlamak için yeterli olmayabilir. Bu nedenle de yukarıda bahsedilen engelleyici faktörler ortaya çıkabilir. Ancak Finkelhor'a (2009) göre, cinsel istismarı önleme eğitimleri ebeveyn-çocuk iletişiminin artması ve çocuklar tarafından doğru genital adların kullanılması gibi birçok fayda sağlamaktadır. Bu nedenle, bilgilendirme eğitimleri sonucunda mutlaka çocukların korkacakları söylenemez ve ebeveynlerin korkuları cinsel istismarı önleme eğitimleri üzerine yapılan araştırmalarda temellendirilemez. Bu engelleyici faktörler ebeveynlerin yetersiz bilgisi, sosyal damgalama ve cinsel utanma durumları tarafından şekillendirilen bu tür konuları konuşurken duydukları rahatsızlık ve utanmayla ilişkili olabilir.

Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarı önleme eğitimi ile ilgili emin olduklarını düşündükleri durumlarla ilgili; ileride daha fazla bilgi ve destekle çocuklarına cinsel istismardan korunmayı öğretebileceklerinden ve bilgi kaynaklarına erişebilme konularında çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi veren ebeveynlerin lehine anlamlı farklılık olduğu Tablo 8'de belirlenmiştir. Ulaşılan bulgu Tablo 5'te bulunan ve çocuğuna cinsel istismardan korunma eğitimi vermeyen ebeveynlerin cinsel istismar konusunu çocuklarına nasıl açıklayacaklarını bilmemeleri, yardımcı bilgi kaynağına ulaşamamaları ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünmemeleri bulgularıyla da tutarlılık göstermekle birlikte Tablo 10'da görülen ailenin bilgilendirilmesi ve eğitilmesi de yine eğitim veren ebeveynlerin en fazla oranda çocuklarıyla daha kolay konuşabilmelerine yardımcı olabileceğini düşündükleri kaynaklar/durumlar olarak belirlenmiştir. Hem ebeveynlere hem de çocuklara verilebilecek cinsel istismarı önleme eğitimi büyük olasılıkla ebeveynlerin cinsel istismarı hakkında çocuklarına bilgi verirken kendilerini daha özgüvenli hissetmelerini sağlayabilecektir. Ayrıca ebeveynlerin ortak amacı bulunan diğer ebeveynler ve öğretmenlerle bir arada olmaları bir grup içinde olmalarını sağlayarak yaşadıkları kaygıyı ve utanma duygusunu azaltabilir. Clark (2017) araştırmasında ebeveynlerin çocuklarına cinsel istismardan korunma eğitimi vermelerini engelleyen utanma bariyeri ile ilgili olarak bu utanmanın bir kısmının konuyu çocukların yaşına uygun bir şekilde nasıl konuşacaklarını bilmemekten ve bilginin kendisine güvenememekten kaynaklandığını ileri sürmektedir.

Ebeveynlerin çocuklarına bilgi verdikleri konular değerlendirildiğinde, eğitim vermemiş olan ebeveynlerin belirtilen konu başlıklarının neredeyse tamamında eksiklikleri olduğu belirlenmiştir. Diğer bulgulardan eğitim vermeyen ebeveynlerin çocuklarını cinsel istismardan koruyabilecekleri, çocuklarının çok küçük olduğunu düşündükleri ya da bu konuların çocuklarını korkutabileceğine inandıkları belirlenmiştir (Tablo 5). Ebeveynlerin tüm çocukların cinsel istismar konusunda potansiyel risk altında olduğunu ve mağduriyetin herhangi bir yaşta gerçekleşebileceğini anlamalarına yardımcı olmak için daha fazla bilgilendirme ve farkındalık çalışmalarının yapılması gerektiği düşünülmektedir. Amerikan Pediatri Akademisi (2016) mahremiyet eğitimleri kapsamında çocuklara cinsel istismardan korunma eğitimlerinin erken çocukluk döneminde iç çamaşırı kuralı ve güvenli dokunuşların öğretilmesi kapsamında başlamasını ve ergenlik boyunca devam etmesini tavsiye etmektedir. Ebeveynlerin bu konuda bilinçlendirilmesi, çocuklarını korkutmakla ilgili endişelerinin de ortadan kalkmasını sağlayacaktır (Cutajar ve ark., 2010). Araştırmacılara göre çocuklara yapılacak farkındalık eğitimlerinde anaokulu döneminden başlayarak öncelikle cinsel organların doğru isimleri, güvenilir insanlar, beden güvenliği, iyi ve kötü dokunuş gibi farkındalıkların kazandırılması ve yaşlarına göre verilen bilgilerin genişletilerek sürdürülmesi yeterli olacaktır. Kendilerini olası tehlikeli durumlardan tam olarak koruyabilme becerisine sahip olmadıkları ve çevrede mevcut olan tehlikenin farkında olmadıkları için küçük yaşta çocukların korunmaya ihtiyacı vardır. Bu nedenle erken yaşlardan itibaren verilmeye başlanan cinsel istismar korunma ve farkındalık eğitimleri, cinsel istismar mağduru olma riskini azaltabilir (Alzoubi ve ark., 2018).

Sonuç ve Öneriler

Çocuk cinsel istismarı fiziksel, bilişsel ve psikososyal zarara neden olan ciddi bir sorundur. Ebeveynler, çocuklarının hayatında oldukça önemli bir konumda oldukları için çocuklarının koruyucuları ve eğitimcileri olarak da çok önemli bir role sahiptirler. Savunmasız ve örselenen gruplar arasında bulunan çocukların kendilerini olası tehlikeli durumlardan koruyabilmelerini beklemek doğru değildir ve korunma sorumluluğu yalnızca çocukların kendilerine ait olmamalıdır. Çocuklara kendilerini koruma becerilerini kazandırmak, hayat boyu sürece kapsamlı bir önleme stratejisinin hayati bir parçasıdır. Ebeveynlerin çocuk cinsel istismarını önleme konusunda etkili koruyucular

ve eğitimler olabilmeleri için etkileşimli ve ilgi çekici şekilde hazırlanmış aynı zamanda gerekli bilgi ve iletişim tekniklerini içeren daha kapsamlı eğitim, kamu spotu, sosyal sorumluluk projeleri ve kısa filmler gibi çabalara ihtiyaç vardır.

Pandemi sürecinde alınan önlemler nedeniyle devlet okullarının kapalı olmasından dolayı mevcut araştırma özel anaokulları üzerinden gerçekleştirilmiş ve tek bir ilçede çalışılmıştır. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve onay veren ebeveynlerin belki de cinsel istismar hakkında daha fazla farkındalığa sahip olduklarını varsaymak mantıklı olabilir. Çünkü meslekleri gereği çoğunlukla çocukla çalışan grup içerisinde yer alıyorlardı. Bu nedenle elde edilen sonuçlar daha düşük farkındalık ve/veya katılmaya isteklilik düzeyine sahip ebeveynler için öngörülebilir nitelikte değildir. Ayrıca, çalışma grubunda bulunan ebeveynler çoğunlukla üniversite mezunuydu ve kadınların sayısı erkeklerden daha fazlaydı. Ebeveyn eğitim düzeyi ve cinsiyeti, cinsel istismarın önlenmesi ile ilgili çocuklarına bilgi vermeleri üzerinde etkili olmuş olabilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmişlerdir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Declaration of Interests: The authors have no conflicts of interest to declare.

Funding: The authors declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Akgün, R., & Çetin, H. (2020). 4-6 yaş arası çocuğu olan ebeveyn tutumlarının ve istismar farkındalıklarının belirlenmesi üzerine bir çalışma. *Toplum ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, (5), 42-61. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jscs/issue/55100/741684>
- Alzoubi, F. A., Ali, R. A., Flah, I. H., & Alnatour, A. (2018). Mothers' knowledge & perception about child sexual abuse in Jordan. *Child Abuse & Neglect*, 75, 149-158. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.06.006> [Crossref]
- Amerikan Pediatri Akademisi. (2016). Sexuality education for children and adolescents. Retrieved from <https://publications.aap.org/pediatrics/article/138/2/e20161348/52508/Sexuality-Education-for-Children-and-Adolescents>
- Aronowitz, T., & Agbeshie, E. (2012). Nature of communication: Voices of 11-14 year old African-American girls and their mothers in regard to talking about sex. *Issues in Comprehensive Pediatric Nursing*, 35(2), 75-89. [Crossref]
- Bayrak, H. U. (2019). Ebeveynlerin gözünden çocuk istismar: Metaforik bir çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(2), 376-389. [Crossref]
- Ceylan, Ş., & Çetin, A. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların cinsel eğitimine ilişkin ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(3), 41-59. [Crossref]
- Chen, J. Q., & Chen, D. G. (2005). Awareness of child sexual abuse prevention education among parents of grade 3 elementary school pupils in Fuxin City, China. *Health Education Research*, 20(5), 540-547. [Crossref]
- Chen, J. Q., Dunne, M. P., & Han, P. (2007). Prevention of child sexual abuse in china: Knowledge, attitudes, and communication practices of parents of elementary school children. *Child Abuse and Neglect*, 31(7), 747-755. [Crossref]
- Chen, J., Kong, Y., Li, X., Li, J., Zhang, W., Feng, Y., & Chen, Q. (2015). The evaluation of child sexual abuse prevention education among parents of pupils. *The Chinese Journal of Human Sexuality*, 24(07), 107-111. <https://doi.org/10.3969/j.issn.1672-1993.2015.07.039>
- Cicchetti, D., & Toth, S. (1995). *The developmental psychopathology of child maltreatment*. In D. Cicchetti & D. Cohen (Eds.), *Developmental psychopathology*. New York: Plenum Press. [Crossref]
- Clark, N. (2017). *The etiology and phenomenology of sexual shame: A grounded theory study*. Clinical Psychology Dissertations, 25. https://digitalcommons.spu.edu/cpy_etd/25?utm_source=digitalcommons.spu.edu%2Fcpy_etd%2F25&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages
- Cutajar, M. C., Mullen, P. E., Ogloff, J. R. P., Thomas, S. D., Wells, D. L., & Spataro, J. (2010). Psychopathology in a large cohort of sexually abused children followed up to 43 years. *Child Abuse & Neglect*, 34(11), 813-822. [Crossref]
- Deblinger, E., Thakkar-Kolar, R. R., Berry, E. J., & Schroeder, C. M. (2010). Caregivers' efforts to educate their children about child sexual abuse. *Child Maltreatment*, 15(1), 91-100. [Crossref]
- Dennis, A. C., & Wood, J. T. (2012). We're not going to have this conversation, but you get it: Black mother-daughter communication about sexual relations. *Women's Studies in Communication*, 35(2), 204-223. [Crossref]
- Elliott, A. N., & Carnes, C. N. (2001). Reactions of nonoffending parents to the sexual abuse of their child: A review of the literature. *Child Maltreatment*, 6(4), 314-331. [Crossref]
- Elrod, J. M., & Rubin, R. H. (1993). Parental involvement in sexual abuse prevention education. *Child Abuse and Neglect*, 17(4), 527-538. [Crossref]
- El-Shaieb, M., & Wurtele, S. K. (2009). Parents' plans to discuss sexuality with their young children. *American Journal of Sexuality Education*, 4(1), 103-115. [Crossref]
- Finkelhor, D. (2009). The prevention of childhood sexual abuse. *The Future of Children*, 19(2), 169-194. [Crossref]
- Ganji, J., Emamian, M. H., Maasoumi, R., Keramat, A., & Khoei, E. M. (2017). The existing approaches to sexuality education targeting children: a review article. *Iranian Journal of Public Health*, 46(7), 890-898.
- Gulseren, C. T., Gulay, G., Nurcan, O., Bedriye, A., Ozlem, I., & Pinar, V. (2018). Preventing child sexual abuse: Body safety training for young children in Turkey. *Journal of Child Sexual Abuse*, 27(4), 347-364. [Crossref]
- Jensen, T. K., Gulbrandsen, W., Mossige, S., Reichelt, S., & Tjersland, O.A. (2005). Reporting possible sexual abuse: A qualitative study on children's perspectives and the context for disclosure. *Child Abuse & Neglect*, 29(12), 1395-1413. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2005.07.004>. [Crossref]
- Jerman, P., & Constantine, N. A. (2010). Demographic and psychological predictors of parent-adolescent communication about sex: A representative statewide analysis. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(10), 1164-1174. [Crossref]

- Kenny, M., Helpingstine, C., & Long, H. (2020). College students' recollections of childhood sexual abuse prevention programs and their potential impact on reduction of sexual victimization. *Child Abuse and Neglect*, *104*, 104486. [Crossref]
- Kenny, M. C., & Prikhidko, A. (2021). Mothers attitudes toward child sexual abuse prevention in schools: A preliminary examination. *Journal of Child & Adolescent Trauma*, 1-10. [Crossref]
- Kızıltepe, R., Eslek, D., Irmak, T. Y., & Güngör, D. (2021). I am learning to protect myself with Mika: A teacher-based child sexual abuse prevention program in Turkey. *Journal of Interpersonal Violence*, *2021*;886260520986272. [Crossref]
- MacMillan, H. L., Wathen, C. N., Barlow, J., Fergusson, D. M., Leventhal, J. M., & Taussig, H. N. (2009). Interventions to prevent child maltreatment and associated impairment. *The Lancet*, *373*(9659), 250-266. [Crossref]
- Martin, K. A., & Torres, J. M. C. (2014). Where did I come from? U.S. parents' and preschool children's participation in sexual socialisation. *Sex Education*, *14*(2), 174-190. [Crossref]
- McCarthy-Jones, S. (2017). Post-traumatic symptomatology and compulsions as potential mediators of the relation between child sexual abuse and auditory verbal hallucinations. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, *46*(3), 318-331. [Crossref]
- Manheim, M., Felicetti, R., & Moloney, G. (2019). Child sexual abuse victimization prevention programs in preschool and kindergarten: Implications for practice. *Journal of Child Sexual Abuse*, *28*(6), 745-757. [Crossref]
- Meschke, L., & Dettmer, K. (2012). Don't cross a man's feet: Hmong parent-daughter communication about sexual health. *Sex Education*, *12*(1), 109-123. [Crossref]
- Metin, M. (2014). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Mikton, C., & Butchart, A. (2009). Child maltreatment prevention: A systematic review of reviews. *Bulletin of the World Health Organization*, *87*(5), 353-361. [Crossref]
- Pullins, L. G., & Jones, J. D. (2006). Parental knowledge of child sexual abuse symptoms. *Journal of Child Sexual Abuse*, *15*(4), 1-18. [Crossref]
- Rudolph, J., & Zimmer-Gembeck, M. J. (2018). Parents as protectors: A qualitative study of parents' views on child sexual abuse prevention. *Child Abuse & Neglect*, *85*, 28-38. [Crossref]
- Rudolph, J., Zimmer-Gembeck, M. J., Shanley, D. C., Walsh, K., & Hawkins, R. (2018). Parental discussion of child sexual abuse: Is it associated with the parenting practices of involvement, monitoring, and general communication? *Journal of Child Sexual Abuse*, *27*(2), 195-216. [Crossref]
- Sağlık Bakanlığı (2020). Çocuk İzlem Merkezleri. Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı.
- Salloum, A., Johnco, C., Zepeda-Burgos, R.M., Cepeda, S. L., Guttfreund, D., Novoa, J. C., & Storch, E. A. (2020). Parents' knowledge, attitudes, and experiences in child sexual abuse prevention in El Salvador. *Child Psychiatry & Human Development*, *51*(3), 343-354. [Crossref]
- Sanderson, J. (2004). Child-focused sexual abuse prevention programs: How effective are they in preventing child abuse? *Crime and Misconduct Commission Research & Issues Paper Series*, *5*(1), 1-8.
- Stoltenborgh, M., Van Ijzendoorn, M. H., Euser, E. M., & Bakermans-Kranenburg, M. J. (2011). A global perspective on child sexual abuse: Meta-analysis of prevalence around the world. *Child Maltreatment*, *16*(2), 79-101. [Crossref]
- Trickett, P. K. (2006). *Defining child sexual abuse*. In M. M. Feerick, J. F. Knutson, P. K. Trickett, & S. M. Flanzer (Eds.), *Child abuse and neglect: Definitions, classifications, and a framework for research*. Baltimore, MD: Paul H Brookes Publishing Co.
- Tutty, L. M., Aubry, D., & Velasquez, L. (2020). The "Who Do You Tell? child sexual abuse education program: Eight years of monitoring. *Journal of Child Sexual Abuse*, *29*(1), 2-21. [Crossref]
- Üstündağ, A., Şenol, F., & Mağden, D. (2015). Ebeveynler çocuk istismarına yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bilinçlendirilmesi. Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 3rd National Congress of Child Development and Education (International Participations) (Congress Book). Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/hsbf/issue/7893/103886>
- Walsh, K., & Brandon, L. (2012). Their children's first educators: Parents' views about child sexual abuse prevention education. *Journal of Child and Family Studies*, *21*(5), 734-746. [Crossref]
- Walsh, K., Brandon, L., & Chirio, L. (2012). Mother-child communication about sexual abuse prevention. *Journal of Child Sexual Abuse*, *21*(4), 399-421. [Crossref]
- Walsh, K. L., Danielson, C. K., McCauley, J. L., Saunders, B. E., Kilpatrick, D. G., & Resnick, H. S. (2012). National prevalence of posttraumatic stress disorder among sexually revictimised adolescent, college, and adult household-residing women. *Archives of General Psychiatry*, *69*(9), 935-942. [Crossref]
- Wurtele, S. K. (2017). Understanding and preventing the sexual exploitation of youth. *Neuroscience and Biobehavioral Psychology*, 1-21. [Crossref]
- Xie, Q., Qiao, D., & Wang, X. (2016). Parent-involved prevention of child sexual abuse: A qualitative exploration of parents' perceptions and practices in Beijing. *Journal of Child and Family Studies*, *25*(3), 999-1010. [Crossref]
- Zhang, W., Chen, J., Feng, Y., Li, J., Zhao, X., & Luo, X. (2013). Young children's knowledge and skills related to sexual abuse prevention: A pilot study in Beijing, China. *Child Abuse & Neglect*, *37*, 623-630. [Crossref]
- Zhang, W., Ren, P., Yin, G., Li, H., & Jin, Y. (2020). Sexual abuse prevention education for preschool-aged children: Parents' attitudes, knowledge and practices in Beijing, China. *Journal of Child Sexual Abuse*, *29*(3), 295-311. [Crossref]